18e Jaar, No. 90. -- 'SHERTOGENBOSCH. -- Zaturdag 1 Augustus 1846.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad, fl 2.
Franco per post. fl 4.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ADVERTENTIEN
15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

Bij de [illegible] van gulden leden wij het volgende onder den titel van *Invoering van nieuwe muntspecien*:

Het valt niet te ontkennen, dat bij het gelijktijdig in omloop zijn van slechte en gesnoeide guldens en daalders en nieuwe wigtige muntspecien, een groot gedeelte der laatste naar buitenslands wordt overgevoerd, waardoor gebrek ontstaat aan het metallieke ruilmiddel, hetwelk zich vooral in den kleinhandel doet gevoelen.

Wij hebben lang en rijp en over nagedacht, hoedanig in dit gebrek konde voorzien worden. Eene middellijke inwisseling van de oude slechte muntspecien, gepaard met het dadelijk slaan van nieuwe munt om de ingewisselde te vervangen, zoude voorzeker het eenvoudigste middel zijn, maar het schijnt dat zoodanige herinstelling niet spoedig genoeg kan bewerkstelligd worden.

Er moet dus daar een ander hulpmiddel omgezien worden, geschikt om in het bestaande gebrek te voorzien. Van de hulpmiddelen, welke wij in de laatste tijden hier en elders hebben hooren aanbevelen, is er een, hetwelk ons wij erkennen het [illegible], door zijne schijnbare doelmatigheid bijzonder heeft getroffen. Wij geven voor heden slechts het [illegible] in ruwe trekken, ons voorbehoudende om [illegible] te komen op dit aangelegen onderwerp. Intusschen wij intusschen aan de overdacht der regering en van deskundigen bijzonder aanbevelen.

De maatregel, dien wij hierop het oog hebben, bestaat in eene daarvoor geschikte vreemde muntspecie, den franc, wettig wettigen loets in Nederland te verleenen.

De franc, ontstaan uit het metrieke stelsel, dus aan geene verandering of verwijking ooit onderhevig, is tevens [illegible] onze munt-eenheid, de gulden, in eene zeer juiste verhouding.

21 Franken wegende 105 gram. ad. 0,900, zijn fijn 94,5 gram.

19 Guldens wegende 100 gram. ad. 0,945, zijn fijn 94,5 insgelijks.

De Nederlander kan alzoo even goed 21 franken voor 19 ontvangen.

Indien dus de Regering eene wet voorstelde, om den franc te proclameren en de 21 centen van franks, voor één gulden, [illegible] te nemen, en [illegible] middel te verheffen, dan zouden [illegible] de volgende voordeelen ontstaan:

a. De algemeene bespoediging der vervanging van onregtmatig geld door gave stukken.

b. Het gunstiger verkoopen der staven, voortvloeiende uit het ingetrokken geld.

c. Het minder vervaardigen der munt-billetten, [illegible]

d. Het spoedig weder daarstellen der natuurlijke geld-circulatie.

De Provinciale Staten van Overijssel leveren een schitterend voorbeeld op van grondwetsgezindheid. Reeds in het afgeloopen jaar was door derzelver meerderheid beslist, dat het reglement van orde voor de Staten van de provincie Overijssel, ingevolge art. 150 der Grondwet, niet in overeenstemming was met de voorschriften der grondwet en werd eene Commissie belast met het ontwerpen van een nieuw dusdanig reglement. De regering poogde dit op allerlei wijzen tegen te gaan door bemiddeling van den kommissaris des Konings in die provincie; maar de Staten lieten zich in hunnen onafhankelijken werkkring, niet door den gouverneur de wet voorschrijven en deden wat zij vermeenden dat een ieder hunner hun oplegden. Wij achten deze daad en de discussien die daarop gevolgd zijn hoogst belangrijk en deelen dezelve, naar het dagblad *Overijssel* mede, het betreurende dat ons bestek niet toelaat het ontwerp der Commissie insgelijks in deszelfs geheel over te nemen.

« Het was in de zitting der Provinciale Staten van 7 julij 1845, dat het adres der heeren Mr. J. A. van Roijen, Mr. G. W. Baron van Dedem, Mr. E. F. de Vos van Windekkem, Dr. W. H. Migchorius en Mr. W. Tobias Sikkwam, waarbij, met beroep op den eed, die van de leden der Provinciale Staten bij het aanvaarden hunner betrekking gevorderd wordt: dat zij de grondwet van het Rijk zullen onderhouden, zonder hiervan op eenigerlei wijze, of onder eenig voorwendsel hoe ook genaamd af te wijken, eenige veranderingen worden voorgesteld in de Reglementen omtrent de zamenstelling der Staten van de provincie Overijssel en omtrent de wijze, waarop het gezag en de magt door die Staten wordt uitgeoefend, op punten, die volgens hun oordeel werkelijk in strijd zijn met de bestaande grondwet; als het mede stemmen der Gouverneurs, daarzeer zij volgens de grondwet geene leden zijn der Staten; het vasthouden in de vergadering aan het onderscheid van ridderschap, stedelijken en landelijken stand, alschoon de grondwet dit verschil van standen tot kies-collegien beperkt. De bijzondere commissie, tot het onderzoek van dit voorstel benoemd, bragt in de zitting van 11 julij verslag uit, waarbij al de opgegevene bezwaren niet alleen werden toegestemd, maar tevens eene geheele herziening der genoemde reglementen eene hoogst wenschelijke zaak geacht en voorgesteld werd deze in de eerstvolgende vergadering der Staten te doen plaats hebben, waartoe met 44 tegen 3 stemmen besloten werd. Uit de door ons medegedeelde verslagen der zitting van dit jaar blijkt, hoe de vergadering dit haar eenmaal genomen besluit gehandhaafd heeft.»

Hier volgt de behandeling van het *Reglement van orde*, in de zitting van 28 julij.

« *Z. Exc.* Alvorens daartoe over te gaan moet ik nog eenige beschouwingen in het midden brengen. Door het voorgestelde Reglement van orde wordt het Reglement van zamenstelling voor de Staten van Overijssel, gegrond op art. 6 der Grondwet, gewijzigd en gealtereerd. Het is de vraag of deze vergadering daartoe de bevoegdheid heeft.

Overigens acht hij het een ondoelmatig werk, die herziening aan Z. M. aan te bieden. De behandeling der nieuwe wet op het stem- en kiesregt is tengevolge der ziekte van den Minister van Binnenl. Zaken, den heer Schimmelpenninck, achterwege gebleven, doch ik geef aan de heeren de bepaalde verzekering, dat die wet nu bepaald en zeker in dit najaar zal behandeld worden; en dus, daar die herziening zoo na op handen is, kan men *voor goed aannemen*, dat de Koning de goedkeuring niet zal geven. Z. Exc. neemt dit oogenblik nog eens te baat, om aan te dringen, dat zoveel goeds dit stuk ook hebben moge, en hoe goed de bedoeling der voorstellers en, dus Commissie ook zijn moge, hetzelve alsnog tot een volgend jaar worde uitgesteld.

Niemand ondersteunt dit gevoelen.

Z. Exc. Dit Concept-Reglement moet *articulatim* behandeld worden.

De heer van Roijen. Ik zou den voorzitter in bedenking geven aan de vergadering te vragen, of dezelve niet het geheele reglement in eens wenscht in stemming te brengen.

Z. Exc. Ik heb aanmerkingen en *wil het bepaald* articulatim behandeld hebben.

De heer Sandberg van 't Loer. Ik zou den heer *van Roijen* willen ondersteunen, want het wordt toch door Z. M. niet goedgekeurd.

Z. Exc. Blijft er bij, dat hij het articulatim behandeld wil hebben.

De heer van Laghem. Het is nog zoo zeker niet dat Z. M. de goedkeuring van dit reglement zal weigeren. En al mogt dit ook zijn, dan zullen wij onzen pligt vervuld hebben door die regeringsbeginselen, welke wij overeenkomstig de grondwet achten, aan de voeten van den troon te brengen. De openlegging dier beginselen is ook in geenen deele een vruchteloos werk; want zijn zij, gelijk wij meenen, de ware, dan zullen zij eindelijk zegepralen.

Z. Exc. Ook zonder het reglement in behandeling te nemen, zoude het reglement wel [illegible] den Koning kunnen worden gebragt. Daarom [illegible] hij nogmaals aan om de behandeling [illegible] een volgend jaar uit te stellen, want [illegible] tuigd, dat de vergadering niet zoo bekend [illegible] zijn met al de bijzonderheden daartoe [illegible], het heeft hem 1½ dag gekost om het te onderzoeken.

Eindelijk wordt overgegaan tot de behandeling van het reglement en wel artikels gewijze.

Art. 1. Wordt zonder discussie met algemeene stemmen aangenomen.

Art. 2. *Tijdsbepaling der vergadering.*

Z. Exc. De bepaling des tijds, wanneer de Staten moeten vergaderen, moet volgens art. 137 der Grondwet aan den Koning overgelaten worden; de voorgestelde bepaling is in strijd met de grondwet.

De heer van Royen heeft zoo vrij Mijn heer den Voorzitter op te merken, dat, wanneer zijne beschouwing juist was, daarin een bewijs zou gelegen zijn, dat het vorig Reglement dan ook was in strijd met de grondwet ook op dat punt; want de onderwerpelijke bepaling vindt men ook in het vorig Reglement aan, en dit zoude eene reden te meer zijn om tot de herziening van het Reglement over te gaan. Maar de beschouwing is niet juist, en de Voorzitter dwaalt, want de grondwet bepaalt stellig, dat de Staten eenmaal in het jaar zullen vergaderen, en het zij met verbied gezegd, het staat niet in de magt van het Hoofd van den Staat zulks al dan niet te doen plaats hebben, noch ook is het aan H. D. bij de grondwet opgedragen den tijd daarvoor vast te stellen, alleen voor volgende vergaderingen behoeft men de oproeping des Konings.

De heer van Loghem verwijst naar eene soortgelijke bepaling, in art. 99 der grondwet voorkomende, ten aanzien van de Staten-Generaal. De Tweede Kamer der Staten-Generaal vergadert derhalve eenmaal 's jaars van regtswege volgens de bepaling der grondwet. Op *gelijke* wijze moet in het reglement van orde, hetwelk onze grondwet is, bepaald worden, wanneer eenmaal 's jaars van regtswege de Staten zullen vergaderen; anders zoude het mogelijk zijn dat de Koning de Staten niet bij één riep.

Z. Exc. Ik moet den heer van Loghem opmerken, dat wij niet zijn de Staten-Generaal; het door Z. Ed. aangevoerde bewijst voor mijne stelling.

De heer van Loghem. Dat wij de Staten-Generaal niet zijn is mij bekend, Uwe Excellentie.

Art. 2, en achtereen volgens art. 3—14 worden zonder discussie *met algemeene stemmen* aangenomen.

Art. 15. *De leiding der vergadering door den Voorzitter.*

Z. Exc. Het komt mij voor, dat bij dit artikel moet gevoegd worden: *Hij zal desnoodig aan de vergadering en den Griffier de geheimhouding kunnen opleggen.*

De heer van Loghem. De Commissie heeft er wel aan gedacht, maar, daar er geene strafbepaling op is, zal men dat stilzwijgen moeijelijk onder 63 leden kunnen bewaren. Het verzoek des Voorzitters zoude in voorkomende gevallen evenveel kracht hebben, als zoodanige wet zonder strafbepaling.

De heer van Rojen is het eens met den heer van Loghem; hij is er persoonlijk niet tegen om die magt aan den Voorzitter te geven, maar meent het daarom te kunnen weglaten, omdat eene wetsbepaling zonder middel van *contrainte* eene overtolligheid is.

Z. Exc. Is ook iemand hoog tegen deze bijvoeging?

De heer Roessingh Uhink. Voor het geval, dat die bijvoeging mogt aangenomen worden, ben ik van oordeel, dat die niet bij dit artikel moest plaats hebben, maar moest gevoegd worden achter art. 46, omdat aldaar van het *stemmen over zaken* gehandeld wordt.

De heer van Loghem onderstemt het gevoelen van den vorigen spreker en voegt er bij, dat wanneer van het opleggen van geheimhouding de rede zoude kunnen zijn, die geheimhouding in alle gevalle alleen bij besluit van de Vergadering moet kunnen opgelegd worden.

Z. Exc. brengt art. 15 *zonder bijvoeging* in rondvraag, hetwelk met algemeene stemmen aangenomen wordt.

Wij nemen acte van de volgende verklaring voorkomende in het *Journal de la Haye* van 30 julij, betrekkelijk de schandelijke advertentiën, welke in eenige onzer dagbladen en vooral schier dagelijks in het *Handelsblad* voorkomen, tot het bekomen van postenen bedieningen tegen *honderden of duizenden guldens* belooning; eene handelwijze, welke alle vreemden niet ongaan is en aldaar, naar verdiensten geschandvlekt wordt. De verklaring van het *Journal de la Haye* is gegeven ten antwoord op den *Précurseur d'Anvers*, die eenige bemerkingen, uit het *Journal du Duché de Limbourg* over dezen schaamteloozen postenhandel overnam en beaamde.

« Wij zullen de *Précurseur* doen opmerken, dat « de zoo juiste beschouwingen van het *Journal du Limbourg* » niet juist en van nationalen geest ontbloot zijn, in dien zin, als zij strekken om datgene als eene zeer algemeene onzedelijkheid in Holland te doen voorkomen, hetgeen slechts het feit is der misdadige industrie van een enkel mensch. Inderdaad het blijkt uit een sedert lang bevuld onderzoek, waarvan de hollandsche dagbladen de uitkomsten hebben medegedeeld, dat alle advertentien van dien aard als waarvan hier de spraak is, van een enkelen individu afkomstig zijn, die zich daardoor eene bron van voordeel tracht te verschaffen, waartegen in art. 405 C. P. voorzien is. Wij vernemen zelfs dat die persoon zich met vlugt onttrokken heeft aan de vervolgingen waarmede hij bedreigd werd, al de gelden met zich nemende, welke eenige ligtgeloovige menschen hem hadden toevertrouwd, in de hoop van eenige winstgevende betrekking te zullen verkrijgen."

Wij nemen acte van deze verklaring, zeggen wij, en zullen thans zien of de proef op de som zal gesteld worden door het voortbestaan van dier advertentien, die het nationaal karakter zoo schaamteloos ten prooi werpen.

ITALIE.

ROME. Brieven uit Rome van den 18 melden dat de Paus den volgenden dag de kerk der Lazaristen zou bezoeken, bij gelegenheid van den feestdag van den H. Vincentius a Paulo. Het enthousiasmus door het besluit van amnestie onder het volk verwekt, had nog niet afgenomen en men zeide dat het volk voornemens was den H. Vader, bij dit bezoek, eene openbare hulde toe te brengen. Men zou de paarden van het rijtuig spannen en Pius IX in zegepraal uit de kerk der Zendingen naar het Quirinaal terug voeren. Men was nog onophoudelijk bezig met het oprigten van eerebogen.

AMERIKA.

Men heeft tijdingen uit Amerika tot den 7 julij. De kamer der Vertegenwoordigers heeft de bill van het nieuw tarief aangenomen met 114 tegen 95 stemmen. Volgens dit nieuw tarief zijn het zout, de thé, de koffij en eenige andere voorwerpen van dagelijksche consumtie vrij van inkomende regten verklaard. De premien voor uitvoer van visch zijn afgeschaft.

Men betwijfelt niet dat het tarief insgelijks door den senaat zal goedgekeurd worden.

— Uit Mexico is geen belangrijk nieuws. Dat land verkeert steeds in woeling en onrust, en indien slechts de helft der oproerigheden, welke verhaald worden, waarheid behelzen, moet Paredes nu zeker van het oppergezag verjaagd zijn.

DENEMARKEN.

De te Roeskildt vergaderde Stenden hebben in hare zitting van den 17 met eene meerderheid van vijftig stemmen tegen één, geprotesteerd tegen eene zinsnede, voorkomende in de openingsrede van den koninklijken commissaris, waarin gezegd werd, dat die vergadering het regt niet had zich bezig te houden met vraagstukken welke het koningrijk in het algemeen, of eenige andere provincie, welke zij niet vertegenwoordigen, aangaan.

ZWITSERLAND.

Van al de beraadslagende vergaderingen in Europa is voorzeker de Zwitersche Landdag die, door welke de meeste vraagstukken behandeld, maar tevens de minste beslist worden. In de zitting van den 21 julij liep de discussie over de vraag, of het eedgenootschappelijk verbond van 1815 zou herzien worden, eene herziening, welke eigenlijk inconstitutioneel doch reeds sedert jaren aan de orde van den dag is.

Als naar gewoonte is men tot geen besluit gekomen en de zaak blijft hangende. Negen en een halve staat hebben, op voorstel van Lucern, voor de orde van den dag gestemd. Tien en een half canton wilden eene herziening. Eenige vertegenwoordigers verlangden eene algeheele, andere eene gedeeltelijke herziening; deze eene herziening door den Landdag, gene wederom door eene speciale commissie. In een woord, men kan het niet eens worden en de zaak is in *statu quo* gebleven.

— De russische legatie bij de zwitersche confederatie heeft verklaard dat zij geene paspoorten zou viseren voor zwitsers, hetzij mannen of vrouwen, die naar Rusland als onderwijzers of onderwijzeressen zouden willen gaan.

DUITSCHLAND.

WEENEN 21 julij. De rijks-kanselier, prins v. Metternich, is gisteren over den noorderspoorweg naar Koenigswart vertrokken.

— De graaf Münch-Bellinghausen, minister van Staat en voorzitter der hooge Bonds-vergadering, zal overmorgen over Koenigswart, naar Frankfort op reis gaan.

BERLIJN 21 julij. Ten gevolge van het overlijden van prins Hendrik van Pruissen treedt de kroon weder in het bezit eener jaarlijksche som van 80,000 thalers, welke Z. K. H. als lijftogt genoot. Men weet dat die prins de laatste grootmeester was der St. Jans-orde, wet welke waardigheid hij in 1812 bekleed werd, na het overlijden van zijnen oudoom prins Ferdinand van Pruissen, broeder van Frederik II. Eenige jaren later werd deze orde vernietigd en vervangen door de pruissische St. Jans-orde, door hare statuten en bepalingen geheel van de vorige verschillende. Er bestaan nog 25 ridders der oude St. Jans orde, waaronder de Koning der Belgen behoort. De leden moesten de accolade van den grootmeester in de Kerk van Sonnenberg ontvangen, doch deze plegtigheid werd in het begin dezer eeuw afgeschaft. De vijf laatste grootmeesters waren allen uit het huis van Brandenburg. De uitgestrekte eigendommen dezer orde zijn allen vervreemd.

KONINGRIJK SAKSEN. Een ministerieel besluit is te Dresden uitgevaardigd over de betrekkingen van den Staat tot de rongeanen. Het gebruik der protestantsche tempels is hun ontzegd; hunne predikanten zullen geene andere kinderen mogen doopen dan die uit afscheiden vader en moeder geboren zijn. Het genot van de eereregten van het burgerschap wordt hun slechts voorloopig toegestaand. Vreemde predikanten zullen voor hen geen dienst mogen verrigten, dan krachtens eene speciale toelating van den minister der eerediensten en niemand zal meer tot het rongeanismus mogen overgaan, dan na alvorens daarvan de verklaring aan de burgerlijke overheid te hebben afgelegd.

ENGELAND

LONDEN, 27 julij. De doopplegtigheden der jonge prinses, derde dochter der Koningin hebben 11. zaturdag op het paleis Buckingham plaats gehad. De koninklijke telg heeft de namen ontvangen van Helena-Augusta-Victoria.

— De heer van de Weyer is heden ochtend naar Douvres vertrokken ter ontvangst van den Koning en de Koningin der Belgen, wier aankomst te Londen op heden door den telegraaf is bekend gemaakt.

— De aanneming van het nieuw tarief door de Kamer der Representanten van de Vereenigde Staten heeft te Londen algemeen genoegen verwekt. De vermindering der regten, zegt de *Globe*, is voor eenige belangrijke artikelen zeer aanzienlijk en onze handelaren hopen met grond, dat deze maatregel aan de handelsoperatien tusschen de beide landen eene nieuwe vlugt zal geven.

SPANJE EN PORTUGAL.

De tijdingen uit Lissabon over Engeland ontvangen, loopen tot den 20. Zij deelen ons eene nieuwe ministerieele wijziging mede: twee leden van het cabinet de heeren Souve en Louviero, treden af. Men schijnt tamelijk verlegen te zijn om opvolgers voor hen te vinden; de miguellistische opstand is wel degelijk en voor goed onderdrukt.

FRANKRIJK.

— Gisteren, zijnde de eerste dag der zestiende verjaring der julijdagen in 1830, werden reeds vroegtijdig de drie hooge masten op het vlak van de Pont-Neuf geplaatst, met de nationale kleuren versierd. Gedurende den dag is in de twaalf arrondissementen aan de behoeftigen ten hunnent onderstand uitgedeeld.

PARIJS 28 julij. De kiezers van het arrondissement van Lizieux hebben Zondag den heer Guizot een feestmaal aangeboden, waarbij ongeveer 600 genoodigden tegenwoordig waren. De minister van buitenlandsche zaken heeft bij die gelegenheid eene voortreffelijke rede uitgesproken. Hij heeft verklaard dat de staatkunde, waaraan hij zijn schoon talent gewijd heeft, zich aan elke nuttige hervorming kon en moest aansluiten, en elken wezenlijken vooruitgang zou bevorderen. Hij heeft, namens het gouvernement de belofte afgelegd, dat hij, met eene opregte zucht tot verbetering, alle nieuwe vraagstukken zou onderzoeken, welke zich bij de aanstaande wetgevende vergadering mogten voordoen.

Onder dit opzigt, zegt een Parijsch blad, is de redevoering eene *daadzaak*, eene beslissende daadzaak, welke voorzeker den heilzaamsten invloed op de kiezers door geheel Frankrijk moet uitoefenen. Nooit nog heeft de heer Guizot beter gesproken; nooit heeft hij woorden laten hooren, die zoo met de gevoelens en de wenschen der overgroote meerderheid des lands overeenstemden.

— Naauwelijks was de redevoering van den heer Guizot te Lizieux uitgesproken, of zij was reeds ter perse aan de koninklijke drukkerij; meer dan 200,000 exemplaren zijn gisteren ochtend naar alle rigtingen afgezonden, zoodat zij vóór den dag der verkiezingen, tot aan de uiterste grenzen van Frankrijk zullen verspreid zijn.

— Men verzekert dat de heer Thiers voornemens is, onmiddellijk na de verkiezingen eene reis naar Algerie te ondernemen.

— Men schrijft uit Pau (Basses Pyrénées) van den 24 julij. De familie van den kolonel Courby de Cognord, welke in deze streek woonachtig is, heeft tijdingen ontvangen van dien dapperen hoofdofficier, die, zoo als men weet krijgsgevangen is van Abd el-Kader. Deze tijdingen zijn zeer geruststellend en de heer de Cognord meldt, dat hij door den emir gelast is, aan den gouverneur-generaal van Algerie te schrijven om hem eene inwisseling van fransche gevangenen tegen arabische voor te stellen.

— Men verzekert dat het Mexicaansch gouvernement aan Frankrijk en Engeland derzelver bemiddeling heeft gevraagd, om een einde te maken aan den oorlog door de Vereenigde Staten hetzelve aangedaan en dat de rekker der *Psyché* naar Vera-Cruz uitgesteld is, om het antwoord op dit voorstel te kunnen mede brengen.

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH 31 julij.

Men schrijft ons uit Oden, door overlijden der heeren E. v. d. Boogaardt en bedanken van O. v. Dijk, zijn tot Curatoren der Latijnsche scholen alhier aangesteld geworden de weleerwaarde heeren J. v. d. Burgt, pastoor, en H. v. d. Wijmelenberg, commissaris der orde der heiligen kruises.

's HAGE 29 julij. Heden is alhier een tractaat van handel en scheepvaart met België geteekend.

(*Staats-Courant.*)

Na de lezing van dit *Staats Courant-achtig* laconisch bericht, en na hetgeen reeds vroeger gezegd en gesproken is, komt men als van zelf op de vraag; *door wien is dat tractaat geteekend?*

Het Journal de la Haye is daaromtrent een weinig openhartiger of mededeelzamer; het zegt, in zijn nommer van 29 julij:

« Heden ten twee ure hebben de gevolmagtigden van de Nederlanden en van België een handelstractaat geteekend, hetwelk, hetwelk naar wij met regt vermoeden te mogen hopen, van dien aard is, dat het aan de wederkeerige belangen der beide landen zal voldoen. »

In het *Journal de la Haye* van heden (31 julij) lezen wij.

» Het handelstractaat dat gisteren tusschen de Nederlanden en België door de respective gevolmagtigden geteekend is, moet aan de ratificatien der beide gouvernementen moetende onderworpen worden; zal het nederlandsch gouvernement waarschijnlijk den tekst van het tractaat niet mededeelen, vóór de officiële bekendmaking, welke het belgisch gouvernement verpligt is daarvan te doen aan de Kamers, die tot de ratificatie moeten medewerken.

» Wij vermeenen echter onzen lezeren eene dienst te doen door hun een berigt mede te deelen, hetwelk wij uit echte bronnen geput hebben: namelijk dat de ratificatien van het tractaat zullen moeten uitgewisseld worden eene maand na de onderteekening of vroeger, zoo het mogelijk is, en dat het tractaat zelf effect zal sorteren vijf dagen na de uitwisseling der ratificatien.

— Men leest in de *Middelburgsche Courant*:

Met zeer veel genoegen zien wij sedert eenige dagen aanvankelijk arbeiden aan het groote project, hetwelk onze gewesten, zoo wij hopen en verwachten, eenmaal aan Duitschland zal verbinden. Onderscheidene landmeters en teekenaars, zoo van hier als elders, bevinden zich reeds in onze stad, welke alle, onder leiding van den ingenieur Themmen werkzaam zijn; de concessionarissen geven daardoor steeds bewijzen, dat zij met volharding de hun opgelegde belangrijke taak zullen trachten te volbrengen.

— Omtrent het plan om aan den Hollandschen spoorweg eene uitbreiding te geven, door het daarstellen van eenen zijtak naar de haven van Schiedam, door ons in N°. 25 van 1 julij slechts als gerucht medegedeeld, waarvan wij de nadere bevestiging zouden afwachten, zijn wij thans in staat gesteld de verzekering te geven, dat zoodanig voorstel werkelijk gedaan is, en thans bij de regering in ernstige overweging wordt genomen; zijnde bereids zoo als wij vernemen de daarin betrokken provinciale en stedelijke autoriteiten, waaronder de Kamer van Koophandel te Schiedam, daarover gehoord. Onze bijzondere berigten deswege uit Schiedam ontvangen, stemmen deswege overigens met het hierboven gezegde overeen.

(*Ned. Stoompost.*)

LATERE BERIGTEN.

In vele steden van het groothertogdom Baden worden petitien geteekend aan de Staten om een protest te vorderen tegen het manifest van den koning van Denemarken betrekkelijk de hertogdommen Sleeswijk en Holstein. De door dit manifest veroorzaakte gisting is zeer groot, vornamelijk in Holstein.

Lord Brougham heeft Hr. maandag in het Hoogerhuis een verzoekschrift aangeboden van den heer Th. Clarkson betrekkelijk de slavernij in verband met het ministerieel wetsontwerp over de suikers. De Kanter heeft de nederlegging van het verzoekschrift op het bureau bevolen.

In het Lagerhuis is de beraadslaging over dat wetsontwerp aangevangen. Lord George Bentinck heeft zijn amendement voorgesteld hetwelk onderstemd werd door sir Robert Inglis, de heeren Grantley Berkeley en Hope, en bestreden door den kanselier van den Echequer, sir Robert Peel en een aantal andere redenaars. Daarna is de beraadslaging verdaagd tot op dingsdag. Sir Robert Peel heeft heeft het ministerieel ontwerp met vuur en ernst verdedigd. Men mag nu reeds verzekerd zijn dat het aangenomen zal worden en aan sir Robert Peel zal de eer toekomen het cabinet gered te hebben.

In de zitting van dingsdag zijn nog een aantal redenaars voor en tegen het ministerieel ontwerp gehoord. Lord John Russell nam nu de verdediging op zich van zijn ontwerp en verklaarde daarbij dat indien het amendement van lord George Bentinck aangenomen werd, hij niet meer aan het bewind zou kunnen blijven, zonder de constitutie van zijn land te krenken. Ter stemming overgegaan zijnde werd het amendement van lord G. Bentinck verworpen met 265 stemmen tegen 135, hebbende dus het ministerie daarbij eene meerderheid bekomen van 130 stemmen.

Het portugeesch ministerie is thans geheel in den zin der septembristen gewijzigd. Het schijnt dat een der eerste daden van dit cabinet, aan welks hoofd de hertog van Palmella gebleven is, wezen zal, om aan het koninklijk huis een deel van deszelfs inkomsten te ontnemen, zich hiertoe beroepende op den ellendigen staat, waarin zich de financien bevinden.

Het spaansch gouvernement heeft aan Portugal deszelfs *ultimatum* medegedeeld, betrekkelijk de uitlevering der spaansche vlugtelingen; men beweert dat die vlugtelingen reeds meermalen het spaansch grondgebied betreden, en er gewelddadigheden gepleegd hebben. De dagbladen sporen het gouvernement aan, om deszelfs waardigheid en regten te handhaven. Het wordt tijd, zeggen zij, er aan te denken den brand te stuiten die ons dreigt te vernielen.

De koning en de koningin der Belgen zijn den 27, des namiddags ten half drie ure te Woolwich aangekomen en onmiddellijk naar Londen voortgereisd. H. H. M. M. zijn op het paleis Buckingham ontvangen door den vice-kamerheer, maarschalk van het koninklijk huis en den kolonel Seymour, adjudant van Prins Albert. De hertogin van Kent heeft aan hare hooge bloedverwanten een bezoek afgelegd, dadelijk na hunne komst op het paleis.

Te Brussel hebben onlusten plaats gehad onder de behoeftige bevolking, veroorzaakt door de halsstarrigheid der voorkoopers en de daaruit volgende duurte der levensmiddelen van eerste behoefte.

Mengelwerk.

DE ZONDAG.

(*Vervolg van nommer* 87.)

De invallen dwongen de vertegenwoordigers der romeinsche overleveringen, om toe te geven aan die mannen, welke zij uitzonden om de woede van Attila af te wenden of eene stad zonder wallen en krijgsvolk te redden. Overigens, het gestorte bloed deed genoeg van de oude wereld verdwijnen om op hare puinhoopen de grondslagen eener nieuwe te leggen. Wij behoeven dus de slavernij niet te volgen in de gedaanteveranderingen, welke door de invallen verhaast werden. Het zij genoeg te zeggen, dat de verschillende wijze waarop de slavernij der oude tijden en de dienstbaarheid der middeleeuwen, de wet der rust aannamen, als het ware den vinger leggen op het verbazend onderscheid tot die twee instellingen.

De dag waarop de Kerk zich niet meer richtte dan tot menschen die aan de aarde gebocht waren, werd de rust van den zondag zonder wederstand aangenomen en nageleefd. De dienstbaarheid maakte den mensch langzamerhand los van de persoonlijke dienst des menschen; door hem aan de aarde te verbinden, dwong zij hem tot den arbeid, maar tot dien edelen en openbaren arbeid, in het gezigt des hemels verrigt. De arbeid ondersteunde de oogen van een ieder, ofschoon door een ander bevolen, ontkomt aan de wreedheid van het despotismus, hetwelk, zonder schaamte en ongestraft den slaaf treft, die in het huis voor de persoonlijke en inwendige dienst des meesters arbeidt. Welligt zullen wij nog eenmaal doen zien, hoe gemakkelijk de Kerk de landbouwende bevolkingen onderwierp en de herders beschaafde. In de eerste verkondiging van de geboorte des Messias, door den engel aan de herders gedaan, is eene geheimzinnige voorspelling gelegen van die gemakkelijkheid in de bekeering van die eenvoudige menschen. Wat er van zij, erkennen wij dat de waardigheid van den slaaf het eerst op het land voortgebragt werd; als gevolg of als beginsel daarvan, kwam bij het eerst onder het bereik der wet van den zondag. De romeinsche zeden, zelfs na de invallen, in de steden binnen geslopen, toonden zich langer weerbarstig, om aan die klasse van slagtoffers, die gedurende geheel de oudheid verdrukt waren geweest, dien rustdag te schenken. De Germanen, die alleen voor jagt en den oorlog leefden, zonden hunne lijfeigenen om de landen te bebouwen. De Romeinen, die zorgelooze en wulpsche afstammelingen van de meesters der wereld, moesten dit voorbeeld volgen, wilden zij hunne gronden niet onbebouwd laten. De verwoestingen der invallende barbaren maakten van de vruchtbaarste vlakten, dorre steppen, waarop zich slavenkolonien wagen moesten, even als zich vroeger kolonien van veteranen te midden der vijandige volkeren waagden, om Rome in de overheersching der wereld te handhaven. Die oorsprong van den landbouw, te midden en vooral ten gevolge der invallen, is te veel over het hoofd gezien in onze geschiedenis. De Kerk, die in den beginne haar verblijf alleen in de stad gevestigd had, moest *Visitatores* en spoedig daarna *landbisschoppen* aanstellen, welke deze afgezonderde groepen van, nog in slavernij zijnde landbouwers bezochten, en hen aan de gemeenschap met den bisschop verbonden. Die *Visitatores* legden hun als eerste wet de rust van den zondag op. De heiliging van die rust vereenigde hen rondom den afgezant van den bisschop, en deed in hen de opkomst der vereeniging of parochie ontstaan. Ziedaar den oorsprong en de eenvoudige geschiedenis onzer landbouwende bevolkingen. De landbisschop bleef slechts eenen dag te midden dier groepen, welke hij vereenigd had en ging dan elders de wet der rust en der broederschap invoeren.

Toen de veldarbeid eenig vast bestaan kreeg, toen de hutten naast elkander geplaatst werden, koos men tot middenpunt het dal of den berg, alwaar de afgezant des bisschop eenen dag van de zeven, de heilige geheimen kwam vieren. Toen moest de *visitator* zich in het midden van eenigen vestigen en de laudelijke gemeente ontstond. Voorspelling der toekomst, zoete hoop in het midden van landstreken, eenigs verwoest en die zonder dat onbewoond waren gebleven; daardoor werd de grondslag tot eene nieuwe wereld gelegd, toen men de kleinen dezer aarde vereenigde, om ze later vrij te maken. In die opkomende volkplantingen bleef de grond, door de lijfeigenen bearbeid, het eigendom des meesters, maar de waardigheid des landbouwers nam langzamerhand toe. De eijnsregten werden vastgesteld, zij veranderden zelfs naar van het eene land tot het andere. Dienstbaar geworden, leerde de slaaf dezelve tot voorwaarde maken. Eene overeenkomst, en niet langer een despotische wil zonder beroep, plaatste hem op dien grond, alwaar hij moest leven en een geslacht kon stichten. Dit kwam omdat hij op den rustdag, toen hij het woord Gods hoorde, de sacramenten hem werden voorgedragen, als voor allen ingesteld; het gezin was onder zijn dak geboren en met hetzelve de waardigheid er een nieuw leven ontstaan. De naleving der wet van rust was de eerste kiem der kennis, welke zijne vrijheid tot gevolg gehad. Sedert lang had de meester niet meer met een voorwerp te doen; ook moest hij zich niet tot een individu, maar tot vereenigde wezens rigten. Het gezin deed alzoo regten vorderen en heiligen, welke de individu nooit verkregen had.

Vier daadzaken kunnen wij dus vaststellen. 1°. Het voorschrift eener wet van rust was het punt van uitgang der vrijmaking van den slaaf. 2°. Dit voorschrift bragt in de dienstbaarheid eene kiem van vrijheid en menschelijke waardigheid. 3°. Dit voorschrift ondervond hevigen tegenstand van de zijde der romeinsche maatschappij, op de slavernij gevestigd. 4°. Het werd vreedzaam en algemeen ingevoerd in de dienstbaarheid der landen.

Deze daadzaken vastgesteld zijnde, kunnen wij daarbij blijven stilstaan. Al het zaad, dat de Kerk inwerpt, heeft de werking der eeuwen noodig om vruchten te dragen en aan den grooten dag te komen. Die wet van maatschappelijken vrede zal zich met de zeden vereenzelvigen en de vorming der bevolkingen leiden. Zij zal de eenheid voortbrengen dier duizend volksstammen, welke over Frankrijks boden verspreid zijn en zal de inrigting van den gemeenschappelijken arbeid der twaalfde eeuw voorbereiden. De tijden, welke dat tijdstip voorafgaan, zijn als de sluijer, waaronder die werking geschiedt.

Alvorens een woord te spreken over dit grootsch voortbrengsel, ontmoeten wij op onzen geschiedkundigen weg eene daadzaak, welke die wet van rust, waarvan wij spreken, nog dieper in de zeden deed indringen. Die daadzaak was de *wapenschorsing Gods*. In de romeinsche maatschappij had de Kerk meesters gevonden, sluimerende in de wellusten van het oosten, en slaven, die den ganschen dag gebukt gingen onder de zweep der opzigters of de hitte van den dag. Een groote strijd was aangevangen om voor de *paria's* der maatschappij eenen enkelen dag rust te bekomen. In de leenroerige organisatie kon de dienstbare, die den heer slechts zelden persoonlijke diensten maar talrijke opdragten *in natura* verschuldigd was, en zich door de werkzaamheden van den landbouw en den invloed der Kerk uit zijnen verachtelijken toestand opgeheven zag, vrijelijk de rust van den zondag bedenken. In al de lagere graden der hierarchie had zich die wet met de zeden vereenzelvigd. Maar hooger opklimmende langs den ladder van het leenheerschap, ontmoette men den trotschen en vrijen Germaan, die het regt verdierde om dagelijks zijn zwaard met bloed te verwen. Hier was de moeijelijkheid van eenen anderen aard; het was niet meer de meester, die aan zijnen slaaf het genot der wet van rust weigerde, het was de heer, die haar voor zich zelven verwierp. De leenroerige maatschappij had dit vraagstuk van rust van gedaante doen veranderen, door de heerlijkheid daarvan aan de lagere standen over te laten en aan de hoogere te onttrekken. Dit kwam omdat zij, zeer verschillend van de maatschappij van het romeinsch keizerrijk, minder berustte op eene exploitatie van parias, door despotieke meesters, dan op eene hierarchie van geheel afgescheidene Bedieningen.

De tweede strijd der Kerk voor de naleving der wet van rust had dus een geheel anderen aard dan de eerste. In den tweeden moest het zich tot oorlogvoerenden wenden, zij moest de grootste hoofden doen buigen. Dit was met stoutheid ijveren voor het beginsel dat al de kracht der Kerk uitmaakt: de algemeenheid namelijk harer wetten even als harer zending. De zondag werd bij den aanvang de eerste en eenige dag van de *wapenschorsing Gods*. Om een einde te maken aan die bloedige worstelingen, welke het leven van gansche huisgezinnen in gevaar bragt in een land, dat zij moesten bevolken en vruchtbaar maken, deed de Kerk door de leenroerige vergaderingen de afbreking der germaansche *faida* of *guerra* aannemen, van des zaturdags avonds tot des zondags avonds. Later werd de *wapenschorsing Gods* door de opperhoofden der leenroerige hierarchie uitgestrekt tot aan den woensdag. Dit zoo stout en zoo schoon woord: *wapenschorsing Gods* hield al die gewapende duizenden in bedwang. Die rust van eenige dagen belette dat geheele bevolkingen uitgedelgd werden, en, bij de stilte der wapenen, rees de maatschappij langzaam onder die jeugdige en vurige stammen. De hedendaagsche volkeren roepen naar eene toekomstige ineensmelting, weldadig gevolg van den vrede en de beschaving streven: wij mogen den oorlog slechts gebruiken als een voorbijgaand en gevaarlijk middel, maar de zeden onzer broeders waren voor eene zoodanige uitkomst niet berekend. En moeten wij niet bekennen dat onze grootsche en vredeaanende denkbeelden het gevolg zijn dier hervorming van zeden? En dagteekent die hervorming niet van den dag, waarop de heilige rust van den zondag aan allen tot wet werd gemaakt, onder dien oorlogzuchtigen en tevens vredepredikenden naam van *wapenschorsing Gods*?

Bestemd om eene verrijzenis te vieren, werd deze zedelijke en maatschappelijke wet, wezenlijk de herleving van de maatschappij zelve. Even als de verrijzenis van Christus voor allen plaats had, was de herleving der menschelijke waardigheid, den heiligen dag vierende, eene verovering voor den meester en den slaaf, den heer en den dienstknecht, den overwinnaar en den overwonnenen; zij was de algemeene grondslag waarop de vooruitgang der toekomst kon gebouwd worden.

Zekere *Johannes van Bladel*, wonende te Tilburg, heeft ter kennis van het Bestuur dezer stad gebragt, dat zijne echtgenoot, dewelke af en toe wel eenigzins aan zinsverbijstering laboreerde, circa vijf weken geleden, zich van daar naar 's Bosch heeft begeven, en na acht dagen verblijf aldaar, naar Waalwijk is gegaan, van waar zij, na een oponthoud van twee dagen, wederom naar 's Bosch is geretourneerd, en andermaal van daar is vertrokken, zonder te weten waarheen; en dat hij niettegenstaande de door hem gedane navorschingen, tot heden dezelve niet heeft kunnen opsporen, of iets ten harer aanzien is kunnen te weten komen; zijnde de vrouw genaamd *Petronella de Bont*, geboren te Tilburg, oud 34 jaren, hebbende grijs blond haar, blaauwe oogen, middelmatige lengte, en als bijzonder teeken een bruin vlakje onder den neus. Dezelve was bij haar vertrek gekleed met een effen doeke muts, een bruine doek, een paarsche voorschoot, een zwarte en witte vlemmie rok, een paar zwarte kousen en laderen schoenen.

Ook heeft zekere *Wilhelmina Wassenberg*, weduwe van *Johannes van de Kerkhof*, woonende te *Gemert*, bij den Burgemeester dier gemeente aangifte gedaan, dat hare dochter *Wilhelmina van de Kerkhof*, oud circa 35 jaren, welke sinds jaren niet best bij haar verstand is, in den nacht van den 16 op den 17 dezer, stil bij haar is weggegaan, zonder tot heden, en alle aangewende moeite eenig spoor te hebben kunnen ontdekken, waar zij gebleven is. Dezelve was gekleed met eene versleten witte muts; een blaauw katoenen doek, bruin katoenen jak, gelapten blaauwen voorschoot, blaauw en wit gestreepten rok, rooden zakdoek, zijnde dezelve bleek en mager van aangezigt, en ganschbloots voets.

Wordende de heeren Burgemeesters uitgenoodigd, om, ingeval in hunne stad of gemeente, ten aanzien dier vermiste personen, iets mogt ontdekt worden, daarvan aan het bestuur hunner woonplaats bericht te willen doen toekomen.

Advertentien.

*** Getrouwd:

R. H. VAN DEN DRIES,

met

J. T. A. DE LEYER.

's Losch 28 *Julij* 1846.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van een w… geschapene ZOON, *M. HERMANS*, geli… Echtgenoot van

J. F. V. DESMIT,

Kostschoolhoud…

Boxmeer

den 19 julij 1846.

De ondergeteekend… ontwaard hebbende … sommige personen, … Maatschappijen, door h… vertegenwoordigd, … warren met een and… Brusselsche Brandwaa… borg-Maatschappij, ten … tel voerende: *Maatscha… pij van algemeene, ver… keringen tegen brandg… vaar*» met de plaat A. … heeft de eer de belan… hebbenden te informeren, dat zijne Maatscha… pijen de benaming dragen van:

Brusselsche Maatschappij, voor Waarborg op pr… mien tegen brand, en

Brusselsche Onderlinge Brandwaarborg Maatschapp… Zekerheid en Rust.

En dat de plaat dezer twee Maatschappijen is geli… aan die, aan het hoofd dezes voorgesteld … voor de eerste met de woorden PRIME … BRUXELLES en voor de tweede met … letteren O. B. W. M.

's Hertogenbosch 1 *Augustus* 1846.

A. I. M. VAN DEN BOGAERT,

Agent, wonende in het Hotel het Parlemen… A., No. 192.

*** Bij C. N. TEULINGS, Boekdrukker te *'s Bos…* is heden van de … gekomen en alom ver… krijgbaar gesteld:

SCHAT VAN AKEN,

of Korte Beschrijving der Heilige Reliquiën, welk… alle zeven Jaren van den 10 tot den 31 Juli… aldaar openlijk worden ten toon gesteld.

Prijs 20 Cents.

EEN PAARDEN-, GRAAN… OF ROSMOLEN,

uit de Hand te koop.

Iemand hierop gedisponeerende, gelieve zich, m… *franco* te … schrijven, onder Letter S. M. te adres… seren aan het Bureau van dit Blad.

TE KOOP

EEN KERKORGEL

met eene EIKEN KAST en Kerkfront v… ENGELSCH TIN, bestaande uit 16 R… gisters als: PRÆSTANT 8 voet, HU… PIJP 8 voet, PRÆSTANT 4 voet, FLUIT … voet, OCTAAF 2 voet, QUINT TER… NET 4 sterk, SESQUIALTER MIXTUUR, CA… HILLON TROMPET 9 voet, CLAIRON 4 voe… VOX HUMANA, TREMBLANT.

Dit ORGEL onderscheidt zich door allen mogelijke … waarborg aan te bieden.

Ter Informatie kan men zich vervoegen bij den … Drukker dezer bij wien ook nog een …

KABINET-ORGEL

verkrijgbaar is.

Graanmarkt

van 's HERTOGENBOSCH.

Woensdag en Donderdag 29 en 30 Julij.

NIEUWE ROGGE *f* 7.65 / 8.25 a / 8.65.

BOEKWEIT *f* 6.65 *f* 7.35 a *f* 7.50.

HAVER *f* 3.40 a *f* 3.55.

De zetting van het Roggebrood alhier is 35½ e… de drie Ned. ponden, het Ned. pond Boter *f* 0.7… a *f* 0.82.

AMSTERDAM, 29 Julij.

Tarwe bij vorige prijzen; 132 p. Warenger f 315 bezaald. … partij; 126 p. witb. Pools. f 318 bij partij.

Rogge stil; 118 p. n. Pruis. f 233; 120 p. j. dito f 247 … Garst, tot ruim vorige prijzen, met goeden handel; 111, 11… n. Deens f 165. 170; 112 p. dito f 170 aan den molen; 10… n. Rost. f 170; 117 p. j. Deens. f 173.

Haver zonder handel.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te *'s Bosch*.